

på sin vis til hinanden når de indholdsmæssigt krydser hinandens veje eller byder på modstridende synspunkter, men det er i høj grad op til læseren af antologien at sammenholde de sammenstillede bidrag. Det havde muligvis rakt ud over antologiformen, men ville ikke desto mindre have været spændende hvis læsningerne aktivt havde forholdt sig til hinanden.

Nanna Eva Nissen

Christine Tind Johannessen-Henry

Kraften og kraften. Hverdagskristendom i et netværksteologisk perspektiv. København: Forlaget Anis 2015. 213 s. Kr. 199.

Kraften og kraften. Hverdagskristendom i et netværksteologisk perspektiv bygger på Christine Tind Johannessen-Henrys ph.d.-afhandling, hvor den systematiske teologi bringes tværfagligt i spil med omfattende interviews med danske kræftoverleverede med det formål at sige noget om hverdagstroen; “den lille mands tro”. Forfatteren slår allerede på første side fast, at hun ingen intention har om at “rense” den urene og grumsede hverdagstro. Dermed tages der entydigt stilling til fordel for spørgsmålet om teologiens relevans og virkning. Den “monodoksi”, som forfatteren hævdes findes både inden for akademiet og kirken må at forstå teologi og kristendom på, ønskes udfordret af den “polydokse” kristendom, der træder frem i analysen af hverdagstroen: Der findes ikke én sandhed, men sandheden er flere og forskellig. Fagteologiens ifølge forfatteren monodokse kristendomsopfattelse har idealer som enhed, renhed og helhed – altså et fokus på sandhedsspørgsmålet – og det problematiske heri er, at disse idealer automatisk overføres på teologiske vurderinger af hverdagstroen, som herefter kætterdømmes. Forfatteren ønsker, med brug af netværksteologi som teoretisk base, at “finde et sprog for *det teologisk polydokse*, som er i stand til at sammenkoble teologiske repertoarer med hverdagstroens” (23), samt at udfordre “en teologisk målestok, der i bund og grund er ret traditionel og i overensstemmelse med klassisk dogmatik” (35). I netværksteologien forstås teologien ikke som en samlet enhed, men som forbindelserne mellem mange forskellige entiteter; også f.eks. videnskaben og teknologien. Dermed gøres der op med forestillingen om den enkelte enheds (f.eks. kristendommens) renhed, mens fokus i stedet er på selve de mange komplekse forbindelser mellem enhederne. Gud er altså ikke en enhed, men er flere og forskellig. Og det guddommelige udspiller sig på mangfoldig vis i forbindelserne mellem entiteterne; i en polydoksi. Lader man hverdagstroens polydoksi leve side om side med fagteologiens monodokse kristendomsudlægning, så slipper man for at anskue hverdagstroen som en “ukrudtholdig trosbuker”, der skal renses, for både det monodokse og det polydokse hører med til beskrivelsen af, hvad kristendom er.

Et væsentligt problem i den måde, hvorpå fagteologien (forfatteren skifter mellem “kirken”, “akademiet”, “fagteologien” og “klassisk” eller “traditio-

nel” kristendom) fremstilles, er, at der hovedsageligt trækkes på amerikanske teologer. Bogens teoretiske hoveddel, der skal bruges til at sige noget om *danske* kræftoverleveres hverdagstro, bygger således på en teologi og på en opfattelse af såkaldt “traditionel kristendom”, der er langt væk fra både den danske fagteologi og den danske hverdagstro. Spørgsmålet er, om det vækker genklang i den gængse måde at opfatte og/eller praktisere kristendommen på i Danmark, når det med en amerikansk teolog hævdes, at fagteologien har en både “snæver” og ligefrem “asketisk” model som norm for, hvad der opfattes som rigtig og forkert kristendom (41). Ydermere kan det undre, at der i det sparsomme udblik til dansk fagteologi kun bruges nogle få citater med tvivlsomme udlægninger af Prenter og Lindhardt, mens Løgstrup – der vel om nogen med sine mange fænomenologiske analyser kan hævdes at have knyttet forbindelser mellem netop det levede liv og teologien – ikke nævnes. Alt i alt bevirker dette, at bogens fyldige teoretiske del får karakter af postulater. “Fagteologien” fremstilles næsten karikeret ortodokst, og ydermere kræves det via en i dansk sammenhæng tvivlsom og fremmedgørende netværksteologi, at den skal lære at åbne sig for den polydokse hverdagstros ukrudtsholdige buket.

Det er interessant at læse, hvordan mennesker i krise – konfronteret med sygdom, smerte og mulig død – udtrykker deres tro, håb, vrede og frygt. Og det er altså denne “hverdag”, der refereres til: hvor bortopererede bryster, opkast, kemo, udmattelse og møder med læger fylder dagene. Forfatteren fremhæver gang på gang, hvor vigtigt det er at forstå, at hverdagstroen udspiller sig i sådant et mix af opkast, kanyler, forestillinger om efterlivet, tanker om mormors gravsted, abrupte minder fra barndommens kirke eller et brev af Paulus. Til sidst bliver disse remser lidt trættende, og viser samtidigt, hvordan fagteologien fremstilles som denne karikatur, for hvem det skulle være helt fremmed, at menneskers tro udspiller sig i det konkrete liv, de lever, in casu i en kræftsyg krop, hvor man er truet på livet. Samtidig forekommer det at være en overfortolkning på baggrund af interview-citaterne at hævde, at “Danske kræftoverleveres tro trækker på et hav af billeder og tekster fra kristendommens fortolkningstradition” (184).

Det er prisværdigt, at forfatteren så entydigt stiller sig på teologiens relevans og virknings side, og derved klart udfordrer den modsatrettede tendens: vægtlægning på sandheden og identiteten. Spørgsmålet er, om det kunne gøres mere overbevisende end ved inddragelse af amerikansk netværksteologi. Et andet spørgsmål er, hvad hverdagstroen egentlig får ud af nærmest at blive tvangsinkluderet i “kristendommen” – samt hvad teologien vinder ved at lade den grumsede buket af hverdagstro vokse i ubemærkethed. Bogen kan dog læses for de mange interviews med kræftoverleverne, der giver et fint indblik de overvejelser, man gør sig, når man befinder sig på kanten.

Maria Louise Odgaard Møller